

ЕВРАЗИЯ ЭКОНОМИКАЛЫК БИРЛИГИНИН СОТУ

КОНСУЛЬТАТИВДИК КОРУТУНДУ

2019-жылдын 16-октябры

Минск шаары

Евразия экономикалык бирлигинин Сотунун Чоң коллегиясы төмөнкүдөй курамда:

төрагалык кылуучу Баишев Ж.Н.,

баяндамачы-судья Скрипкина Г.А.,

судьялар Ажибраимова А.М., Айриян Э.В., Колос Д.Г., Нешатаева Т.Н.,

Сейтимова В.Х., Туманян А.Э., Федорцов А.А., Чайка К.Л.,

соттук отурумдун катчысы Адерейко А.Н.,

иштин материалдарын иликтеп, баяндамачы-судьяны угуп,

Евразия экономикалык бирлигинин Сотунун Статутунун 46, 47, 50, 68, 69, 73, 96, 98-пункттарын, Евразия экономикалык бирлигинин Сотунун Регламентинин 72, 85-беренелерин жетекчиликке алуу менен,

Алып келүү бажы алымынын (эквиваленттүү аракетке ээ болгон башка алымдардын, салыктардын жана жыйымдардын) суммаларын эсепке алуу жана бөлүштүрүү, аларды мүчө мамлекеттердин бюджетинин кирешесине которуу тартиби жөнүндө протоколдун (2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимдин №5 тиркемеси) 1-пунктунун жоболоруна түшүндүрмө берүү тууралуу Евразия экономикалык комиссиясынын арызы боюнча төмөнкүдөй консультативдик корутунду берет.

I. Арыз ээсинин суроосу

Евразия экономикалык комиссиясы (мындан ары – арыз ээси, Комиссия) Алып келүү бажы алымынын (эквиваленттүү аракетке ээ болгон башка алымдардын, салыктардын жана жыйымдардын) суммаларын эсепке алуу жана бөлүштүрүү, аларды мүчө мамлекеттердин бюджетинин кирешесине которуу тартиби жөнүндө протоколдун (2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимдин №5 тиркемеси) (мындан ары – Протокол) 1-пунктунун жоболоруна түшүндүрмө берүү тууралуу кайрылган.

Арыз ээси Протоколдун 1-пунктунда бул документ менен алып келүү бажы алымдарынын суммаларын мүчө мамлекеттердин ортосунда эсепке

алуу жана бөлүштүрүү тартиби, Бирликтин бажы аймагына алып келинүүчү товарларга карата 2010-жылдын 1-сентябрынан тартып жаралган төлөм боюнча милдет аныкталат деп белгилейт.

Протоколдун II бөлүмүнүн 3-пунктуна ылайык алып келүү бажы алымдарынын суммалары бажылык укук мамилелер жөнгө салынуучу Бирликтин укугун түзгөн эл аралык келишимдерге жана актыларга ылайык төлөнүлүүчү Бирликтин ошол мүчө мамлекетинин ыйгарым укуктуу органынын бирдиктүү эсебине улуттук валютада, анын ичинде алып келүү бажы алымын өндүрүп алууда эсепке алынат

Бирликтин мүчө мамлекеттеринин ыйгарым укуктуу органдарынын Протоколдун жоболорун сактагандыгы тууралуу текшерүү жүргүзүүнүн жыйынтыгы боюнча 2016-жылы Армения Республикасы менен Кыргыз Республикасында (мындан ары – Бирликке кошулган мамлекеттер) 2010-жылдын 1-сентябрынан кийин, бирок аталган өлкөлөрдүн Бирликке кошулуусуна чейин алып келинген товарларга карата алып келүү бажы алымдары (туумдар) Бирликтин мүчө мамлекеттеринин бюджеттеринин ортосунда бөлүштүрүлбөгөндүгү жөнүндө Комиссия тарабынан маалымат алынган.

Ошону менен бирге, Беларусь Республикасында, Казакстан Республикасында жана Россия Федерациясында (мындан ары – уюштуруучу-мамлекеттер) 2010-жылдын 1-сентябрынан кийин жана Армения Республикасы менен Кыргыз Республикасы кошулганга чейин алып келинген, аталган өлкөлөр кошулгандан кийин бирдиктүү эсепке алынган товарларга карата алып келүү бажы алымдары Бирликтин мүчө мамлекеттеринин бюджеттеринин ортосунда бөлүштүрүлүп келет.

Бирликке кошулган мамлекеттердин пикири боюнча, Армения Республикасы менен Кыргыз Республикасынын бажы аймагына алардын Бирликке кошулуу датасына чейин товарларды алып келүүдө алып келүү бажы алымдарынын суммасын төлөө боюнча жаралган милдеттер төлөө мөөнөтүнө карабастан, Бирликтин башка мүчө мамлекеттеринин бюджеттеринин ортосунда бөлүштүрүүгө жатпайт, анткени көрсөтүлгөн мезгилде товарлар Бирликтин бажы аймагына эмес, Бирликке кошулган мамлекеттердин бажы аймагына алып келинген. Демек, бул өлкөлөрдүн Бирликке кошулуусуна чейин төлөө боюнча милдеттер жаралган алып келүү бажы алымдарын 2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимдин (мындан ары – Бирлик жөнүндө келишим) жана Протоколдун терминдеринде алып келүү бажы алымдары катарында кароого болбойт.

Ошону менен, Армения Республикасы менен Кыргыз Республикасынын Бирликке кошулуусу тууралуу келишимдер, ошондой эле Протокол төлөө боюнча милдеттер 2010-жылдын 1-сентябрынан тартып жана Армения Республикасы менен Кыргыз Республикасынын Бирликке кошулуусуна чейин жаралган, уюштуруучу-мамлекеттерде төлөнгөн алып келүү бажы алымдарын эсепке алуу жана бөлүштүрүү өзгөчөлүктөрүн камтыбайт.

Армения Республикасы менен Кыргыз Республикасы Бирликке кошулгандан кийин төлөнгөн алып келүү бажы алымдарынын аталган суммаларын бөлүштүрүү Армения Республикасы менен Кыргыз Республикасынын Бирликке кошулганга чейин жана аталган кошулуудан кийин төлөнгөн, аларды төлөө үчүн жоопкерчилик уюштуруучу-мамлекеттердеги жактарда жаралган төлөө боюнча милдеттер алып келүү бажы алымдарына карата жүргүзүлгөндөй эле, Бирликтин бардык беш мүчө мамлекеттеринин бюджеттеринин ортосунда жүргүзүлүүгө тийиш деп Беларусь Республикасы, Казакстан Республикасы жана Россия Федерациясы эсептейт.

2014-жылдын 23-декабрында кол коюлган 2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимге Кыргыз Республикасынын кошулуусу тууралуу келишим (мындан ары – Кыргыз Республикасынын кошулуусу тууралуу келишим) менен, ошондой эле 2014-жылдын 10-октябрында кол коюлган 2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимге Армения Республикасынын кошулуусу тууралуу келишим (мындан ары – Армения Республикасынын кошулуусу тууралуу келишим) менен Бирликтин бул мүчө мамлекеттеринин Протоколду колдонуу датасынын (тийиштүүлүгү боюнча 2015-жылдын 1-октябры жана 2015-жылдын 1-февралы) башталышы аныкталган деп Комиссия эсептейт. Ошону менен бирге эле, Протоколдун өзүнчө жоболорун колдонбоо же анын жоболорун алып салып колдонуу тууралуу өзүнчө эскертүүлөр кошулуу жөнүндө келишимдерде камтылбагандыгын арыз ээси белгилейт.

Айтылгандарды эске алуу менен Комиссия, Армения Республикасы менен Кыргыз Республикасы Бирликке кошулгандан кийин эсепке келип түшкөн, төлөө боюнча милдеттер төмөнкүдөй мезгилдерде келип чыккан алып келүү бажы алымдарынын суммаларын эсепке алуу жана бөлүштүрүү тартиби бөлүгүндөгү Протоколдун 1-пунктунун жоболорун колдонуу боюнча консультативдик корутунду берүүнү Соттон сурайт:

Армения Республикасы үчүн – 2010-жылдын 1-сентябрынан тартып жана 2015-жылдын 1-февралына чейинки мезгилде;

Кыргыз Республикасы үчүн – 2010-жылдын 1-сентябрынан тартып жана 2015-жылдын 1-октябрына чейинки мезгилде.

II. Соттогу жол – жобо

Соттун Статутунун 68-пунктуна ылайык түшүндүрмө берүү тууралуу иштерди кароо тартиби 2014-жылдын 23-декабрындагы Жогорку Евразия экономикалык кеңешинин №101 чечими менен бекитилген Евразия экономикалык бирлигинин Сотунун регламентине (мындан ары – Сот регламенти) ылайык аныкталат.

Сот Статутунун 73-пунктунда Сот түшүндүрмө берүү тууралуу иштерди Соттун Чоң коллегиясынын отурумунда карай тургандыгы көрсөтүлгөн.

Арыз ээси тарабынан суралып жаткан консультативдик корутундуну чыгаруу боюнча Соттун предметтик жана субъекттик юрисдикциясы Сот регламентинин жана Сот Статутунун жоболорунун негизинде Комиссиянын арызын өндүрүшкө алуу жөнүндө Соттун Чоң коллегиясынын 2019-жылдын 15-апрелиндеги токтомунда белгиленген.

Түшүндүрмө берүү тууралуу ишти Соттун кароосуна даярдоо алкагында Статуттун 55-пунктунун тартибинде Бирликтин мүчө мамлекеттеринин органдарына жана илимий мекемелерге суроо-талаптар жөнөтүлгөн, Комиссияда суралып жаткан түшүндүрмөгө тиешелүү кошумча документтер жана материалдар суралган.

Сот тарабынан Армения Республикасынын Юстиция министрлигинен, Аудитордук палатасынан; Беларусь Республикасынын Юстиция министрлигинен, Экономика министрлигинен, Финансы министрлигинен; Казакстан Республикасынын Юстиция министрлигинен, Финансы министрлигинен; Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинен, Эсептөө палатасынан, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик бажы кызматынан; Россия Федерациясынын Юстиция министрлигинен; Ереван мамлекеттик университетинен, Беларусь Республикасынын бажы органдарынын кадрларынын квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоо мамлекеттик институтунан, Академик Д.А.Алышбаев атындагы Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын Экономика институтунан алынган суроо-талаптардын жооптору алынды жана изилденди.

Комиссия тарабынан кошумча документтер жана материалдар берилген.

III. Сот тыянактары

Сот Статутунун 46-пунктуна ылайык Сот Бирликтин органынын арызы боюнча Келишимдин, Бирликтин алкагындагы эл аралык келишимдердин жана Бирликтин органдарынын чечимдеринин жоболоруна түшүндүрмө берүүнү жүзөгө ашырат.

Сот Статутунун 50-пунктуна ылайык сот адилеттигин жүзөгө ашырууда Сот жалпы таанылган эл аралык укуктун принциптери менен ченемдерин колдонот жана Бирликтин бардык мүчө мамлекеттери катышуучу болуп саналган 1969-жылдын 23-майындагы Эл аралык келишимдер укугу жөнүндө Вена конвенциясынын (мындан ары – Вена конвенциясы) жоболорун эске алуу менен Бирликтин укугунун ченемдерине түшүндүрмө берет.

Эл аралык келишим аталган Конвенциянын 31-беренесине ылайык келишимдин терминдерине берилүүгө тийиш болгон алардын контекстинде берилген адаттагы мааниге шайкеш, ошондой эле келишимдин объектисинин жана максаттарынын өңүтүндө анын текстин, преамбуласын жана тиркемелерин эске алуу менен ак ниеттүү түшүндүрүлүүгө тийиш. Контекст менен бирге ошондой эле аталган келишимдин жоболорун колдонууга карата катышуучулардын ортосундагы ар бир кийинки макулдашуу, аны колдонуунун андан аркы практикасы жана катышуучулардын ортосундагы мамилелерде колдонулуучу эл аралык укуктун тиешелүү ченемдери эске алынат.

1. Бирлик жөнүндө келишимдин 26-беренесине ылайык төлөнгөн (өндүрүлгөн) алып келүү бажы алымдары мүчө мамлекеттердин бюджеттеринин ортосунда эсепке алынат жана бөлүштүрүлөт.

Алып келүү бажы алымдарын эсепке алуу жана бөлүштүрүү, аларды мүчө мамлекеттердин бюджеттеринин кирешесине которуу Протоколдо белгиленген тартипте жүзөгө ашырылат.

Протокол алып келүү бажы алымдарынын суммаларын мамлекеттердин бюджеттеринин ортосунда эсепке алуу жана бөлүштүрүү механизмин, Бирликтин бажы аймагына алып келинген товарларга карата 2010-жылдын 1-сентябрынан тартып жаралган төлөө боюнча милдеттерди аныктайт.

Тарыхый түшүндүрмө берүү ыкмасын колдонуу менен Соттун Чоң коллегиясы Бирликтин аймагында алып келүү бажы алымдарын эсепке алуу жана бөлүштүрүү катары 2010-жылдын 1-сентябры датасын аныктоо Бажы бирлигинин укуктук базасынын улантуучулугу менен, атап айтканда, Беларусь Республикасы, Казакстан Республикасы жана Россия Федерациясы

тарабынан кол коюлган 2010-жылдын 20-майындагы Бажы бирлигинде алып келүү бажы алымдарын эсепке алуу жана бөлүштүрүү тартибин белгилөө жана колдонуу жөнүндө макулдашуунун (мындан ары – 2010-жылдын 20-майындагы Макулдашуу) аталган датадан тартып күчүнө кирген фактысы менен шартталган деген тыянакка келди.

2007-жылдын 6-октябрындагы Бирдиктүү бажы аймагын жана Бажы бирлигин түзүү жөнүндө келишимдин 2-беренесине жүргүзүлгөн талдоо Бажы бирлигин түзүүгө андан мурунку бирдиктүү бажы тарифин белгилөө, ошондой эле эквиваленттүү аракетке ээ болгон алып келүү бажы алымдарын, башка алымдарды, салыктарды жана жыйымдарды эсепке алуу жана бөлүштүрүү тартибин аныктоо болгондугун күбөлөндүрүп турат. Ушул себептен Бирлик жөнүндө келишимдин № 6 тиркемеси болуп саналган Бирдиктүү бажылык-тарифтик жөнгө салуу тууралуу протокол күчүнө киргенге чейин колдонулуп келген 2008-жылдын 25-январындагы Бирдиктүү бажылык-тарифтик жөнгө салуу жөнүндө макулдашууну кабыл алуу, ошону менен бирдей эле Протокол күчүнө киргенге чейин колдонулуп келген Бажы бирлигинде алып келүү бажы алымын (эквиваленттүү аракетке ээ болгон башка алымдарды, салыктарды жана жыйымдарды) эсепке алуу жана бөлүштүрүү тартибин белгилөө жана колдонуу жөнүндө макулдашууну кабыл алуу Бажы бирлигинин келишимдик-укуктук базасын түзүү этаптарынын бири болуп эсептелген.

2010-жылдын 20-майындагы Макулдашуу Бажы бирлигинин бажы аймагына алып келинген товарларга карата төлөө боюнча милдет жаралган алып келүү бажы алымдарынын суммаларын Беларусь Республикасы, Казакстан Республикасы жана Россия Федерациясынын ортосунда эсепке алуу жана бөлүштүрүү тартибин аныктаган.

Бажы бирлигинин түзүлүшү менен Беларусь Республикасы, Казакстан Республикасы жана Россия Федерациясы алып келүү бажы алымдарын эсептөөдө, ошондой эле аларды аталган мамлекеттердин бюджеттеринин ортосунда бөлүштүрүүдө 2010-жылдын 1-сентябрынан тартып бирдиктүү бажылык-тарифтик жөнгө салууну колдонуу боюнча эл аралык-укуктук милдеттенмелерди өздөрүнө алган деп Соттун Чоң коллегиясынын корутунду чыгаруусуна Бажы бирлигинин укуктук-ченемдик базасына жүргүзүлгөн талдоо жол берет.

Бажы бирлигинин өткөөл жоболорун жөнгө салган Бирлик жөнүндө келишимдин 99-беренеси Бажы бирлигинен жана Бирдиктүү экономикалык мейкиндиктен Евразия экономикалык бирлигине евразиялык экономикалык интеграциялануу процессин өнүктүрүүдө укуктун системасынын улантуучулугун карайт.

Төлөө боюнча милдет 2010-жылдын 1-сентябрынан тартып жаралган алып келүү бажы алымдарын эсепке алуу жана бөлүштүрүү тартибинин колдонулушуна карата Протоколдун 1-пунктунда белгиленген көрсөтмө Бажы бирлигине карата Бирликтин укуктук жөнгө салуусунун улантуучулугун камсыздоого арналган, бирок 2015-жылдын 1-январынан кийин Бирликке кошулган мамлекеттерге карата Келишимдин 26-беренесинин ретроактивдүү колдонулушу жөнүндө жалпы эрежени белгилебейт.

2. Беларусь Республикасы, Казакстан Республикасы жана Россия Федерациясы Бирликтин уюштуруучу-мамлекеттери болуп саналып, аларга карата Келишим 2015-жылдын 1-январынан тартып күчүнө киргендигин Бирлик жөнүндө келишимдин Преамбуласынан көрүүгө болот.

3. 2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимге Армения Республикасынын кошулуусу тууралуу келишимдин 1-беренесине ылайык Армения Республикасы Бирлик жөнүндө келишимге, ошондой эле тиешелүү тизмек боюнча Бирликтин укугуна кирген Бажы бирлигинин жана Бирдиктүү экономикалык мейкиндиктин келишимдик-укуктук базасын түзүү алкагындагы башка эл аралык келишимдерге кошулган жана Кошулуу тууралуу келишим күчүнө кирген датадан тартып Евразия экономикалык бирлигинин мүчөсү болуп калган. 2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимге Армения Республикасынын кошулуусу тууралуу келишимдин күчүнө кирүү тартиби Кошулуу тууралуу келишимдин 6-беренеси менен аныкталган. Армения Республикасынын кошулуусу тууралуу келишим 2015-жылдын 2-январында күчүнө кирген.

Армения Республикасынын кошулуусу тууралуу келишимдин №3 тиркемесинин 2-пунктуна ылайык бул мамлекет үчүн Протокол Кошулуу тууралуу келишим күчүнө кирген айдан кийинки айдын 1-күнүнөн, башкача айтканда 2015-жылдын 1-февралынан тартып колдонулууга жатат.

4. Кыргыз Республикасынын Бирликке кошулуу шарттары боюнча Тараптардын келишүүлөрүн аныктаган акт болуп 2015-жылдын 12-августунда күчүнө кирген анын Кошулуусу тууралуу келишим эсептелет.

Кыргыз Республикасынын кошулуусу тууралуу келишимдин 8-беренесинин 2-пунктуна ылайык Протокол Кыргыз Республикасы Евразия экономикалык бирлигинин Бирдиктүү бажы тарифин (мындан ары – Бирликтин Бирдиктүү бажы тарифи) колдонуп баштаган айдан кийинки экинчи айдын 1-күнүнөн тартып колдонулат.

Кыргыз Республикасы Бирликтин Бирдиктүү бажы тарифин колдонуп баштаган күн кыргыз-казак мамлекеттик чек арасынын тилкеси аркылуу

алып өтүлүүчү товарларга жана транспорт каражаттарына бажы контролун алып салуу тууралуу Жогорку Евразия экономикалык кеңешинин чечими кабыл алынган дата болуп саналары Кошулуу тууралуу келишимдин 3-беренесинин 2-абзацы менен аныкталган. Мындай № 5 чечим 2015-жылдын 8-майында Жогорку Евразия экономикалык кеңеши тарабынан кабыл алынган жана Кыргыз Республикасынын Бирлик жөнүндө келишимге кошулуусу тууралуу келишим күчүнө кирген датадан тартып, башкача айтканда 2015-жылдын 12-августунда күчүнө кирген.

Ошентип, Кыргыз Республикасы Протоколду колдонуп баштаган дата 2015-жылдын 1-октябры деп аныкталган.

5. Армения Республикасы менен Кыргыз Республикасы Бирлик жөнүндө келишимге кошулгандан кийин Келишимдин ажырагыс бөлүгү болгон Протокол Бирликтин уюштуруучу-мамлекеттери менен Армения Республикасынын ортосундагы мамилелерде 2015-жылдын 1-февралынан тартып, ал эми Армения Республикасын кошкондо, Кыргыз Республикасынын Бирликтин башка уюштуруучу-мамлекеттери менен болгон мамилелерде 2015-жылдын 1-октябрынан тартып юридикалык жактан милдеттүү болуп калган.

Армения Республикасы менен Кыргыз Республикасы Бирликке кошулуусу тууралуу актылар аталган мамлекеттерге карата Протоколду колдонуу датасынын башталышын аныктайт жана аларда тийиштүү даталарга чейин жаралган мамилелерге карата Протоколдун жайылтылышы көрсөтүлгөн эмес. Бул Соттун Чоң коллегиясына Протокол жана андагы белгиленген алып келүү бажы алымдарын эсепке алуу жана бөлүштүрүү тартиби Беларусь Республикасы, Казакстан Республикасы жана Россия Федерациясынын ортосундагы мамилелерге гана колдонулат деп эсептөөгө жол берет.

Бул тыянак Вена конвенциясынын 34-беренеси менен дал келет, ага ылайык келишим үчүнчү мамлекетке анын макулдугу жок милдеттенмелерди жана укуктарды жаратпайт. Армения Республикасы менен Кыргыз Республикасы Бирликке кошулуусуна жана алардын Протоколду колдоно баштоосуна чейин Бирликке карата үчүнчү мамлекет болуп саналгандыгын эске алуу менен Протокол бажы аймагына товарларды алып өтүүдө төлөнүүгө жаткан башка мүчө мамлекеттердин бажы алымдарынын пайдасына бөлүштүрүү түрүндө милдеттенмелерди аларга жүктөбөйт.

6. Бирлик жөнүндө келишимдин 26-беренесине жана Протоколдун 1-пунктуна контекстүү түшүндүрмө берүү Соттун Чоң коллегиясына Бирликтин бажы аймагына алып өтүлүүчү товарларга карата алып келүү

бажы алымдарын төлөө Бирликтин мүчө мамлекеттеринин бюджеттеринин ортосундагы алып келүү бажы алымдарынын суммасын эсепке алуу жана бөлүштүрүү боюнча жаралган милдеттенмелер менен байланышкан юридикалык факт болуп саналат деген тыянак чыгарууга жол берет.

Түшүндүрмө берүү тууралуу арыз менен Комиссиянын кайрылуусу үчүн негиз болгон факт жүзүндөгү жагдайларга, ошондой эле Протоколдун 1-пунктуна сөзмө-сөз түшүндүрмө берилишине жараша Соттун Чоң коллегиясы ушул консультативдик корутундунун алкагында бажылык укук мамилелерди жөнгө салган Бирликтин укугунун ченемдеринин жоболорун талдоо зарыл деп эсептейт.

7. Бирлик жөнүндө келишимдин 25-беренесинин 2-пунктуна ылайык алып келүү бажы алымы деп Бирликтин бажы аймагына товарларды алып келүү менен байланыштуу мүчө мамлекеттердин бажы органдары тарабынан алынуучу милдеттүү төлөм түшүнүлөт.

Евразия экономикалык бирлигинин Бажы кодексинин (мындан ары – Бирликтин Бажы кодекси) 2-беренесинин 1-пунктунун 3-пунктчасы менен Бирликтин бажы территориясына товарларды алып келүү деп Бирликтин бажы чек арасын кесип өтүү менен байланыштуу, анын натыйжасында товарлар Бирликтин бажы аймагына ар түрдүү ыкма менен келген иш-аракеттерди аткаруу аныкталган. Бирликтин Бажы кодексинин 5-беренесинин 1-пунктуна ылайык мүчө мамлекеттердин аймактары, ошондой эле алардын чектеринен тышкары жайгашкан мүчө мамлекеттер өзгөчө юрисдикцияга ээ болгон жасалма аралдар, курулуштар, курулмалар жана башка объекттер Бирликтин бажы аймагын түзөт.

Бирликтин Бажы кодексинин 53-беренесинин 1 жана 2-пункттары менен алып келүү бажы алымдарын эсептөө үчүн бажы органы тарабынан бажы декларациясы катталган күнгө карата колдонулган Бирликтин Бирдиктүү бажы тарифинин коюмдары колдонулат.

Аталып кеткен укуктук ченемдердин өз ара байланышкан түшүндүрмөсү Бирликтин укугунун маанисинде алып келүү бажы алымы Бирликтин Бирдиктүү бажы тарифинин коюмдары боюнча жана товарлардын Бирликтин бажы чек арасын кесип өткөн жана анын мүчө мамлекетинин аймагына келген учурда төлөнөт.

Келишимдин «Бажы бирлигинин иштөөсү» аттуу VI бөлүмүндөгү «Алып келүү бажы алымын эсепке алуу жана бөлүштүрүү» деген 26-беренедегі түшүндүрмөнүн болгондугу алып келүү бажы алымын бөлүштүрүүнүн жана так эле Бирликтин бажы аймагына товарларды алып келүүнүн үзгүлтүксүз байланышы тууралуу позицияны тастыктап турат.

Бажы бирлиги негизденип иштеп жаткан принциптерди бекемдеген

Келишимдин 25-беренесине жүргүзүлгөн талдоо алып келүү бажы алымдарын бөлүштүрүүгө товарлардын ички рынокто иштөөсү жана алардын мүчө мамлекеттердин аймактарынын ортосунда эркин алып өтүлүшү коштогондугун күбөлөндүрүп турат. Товарларды эркин алып өтүү ошондой эле бажы алымдарын Бирликтин бажы аймагына алып келүүдө Бирликтин Бирдиктүү бажы тарифинин коюмдары боюнча төлөнүүсү менен камсыздалат.

Протоколдун 3-пунктунун 1-бөлүгү менен алып келүү бажы алымдарынын суммалары бажылык укук мамилелери жөнгө салынуучу Бирликтин укугун түзгөн эл аралык келишимдерге жана актыларга ылайык төлөнүлүүчү Бирликтин ошол мүчө мамлекетинин ыйгарым укуктуу органынын бирдиктүү эсебине улуттук валютада, анын ичинде алып келүү бажы алымын өндүрүп алууда эсепке алынарлыгы көрсөтүлгөн. Бул укуктук ченемге сөзмө-сөз түшүндүрмө берүү Бирликтин укугуна ылайык төлөнгөн жана өндүрүлгөн алып келүү бажы алымдары гана бөлүштүрүлүүгө тийиш экендигин күбөлөндүрүп турат.

8. Бирлик жөнүндө келишимдин 25-беренесинин 2-пунктуна, Протоколдун 1 жана 3-пункттарына, Армения Республикасынын кошулуусу тууралуу келишимдин 1-беренесине, бул Келишимдин №3 тиркемесинин 2-пунктуна, Кыргыз Республикасынын кошулуусу тууралуу келишимдин 1-беренесине жана 8-беренесинин 2-пунктуна, Бирликтин Бажы кодексинин 2-беренесинин 1-пунктунун 3-пунктчасына, 5-беренесинин 1-пунктуна, 53-беренесинин 1 жана 2-пункттарына системалуу түшүндүрмө берүүдө Протокол менен белгиленген алып келүү бажы алымдарынын суммаларын Бирликтин мүчө мамлекеттеринин ортосунда эсепке алуу жана бөлүштүрүү тартиби бир эле мезгилде төмөнкүдөй шарттарды аткарууда колдонулат деп Соттун Чоң коллегиясына тыянак чыгарууга жол берет:

алып келүү бажы алымдары Бирликтин (Бажы бирлигинин) бажы аймагына алып келинүүчү (алып келинген) товарларга эсептелген;

Бирликтин бажы аймагына алып келинүүчү товарларга карата төлөө боюнча милдеттер жаралган тийиштүү бажы алымдарынын суммалары Бирликтин Бирдиктүү бажы тарифинин коюмдары боюнча төлөнүүгө жатат: Евразия экономикалык бирлигин уюштурган өлкөлөр үчүн 2010-жылдын 1-сентябрынан тартып; Бирликке кошулган мамлекеттер, Армения Республикасы үчүн 2015-жылдын 1-февралынан тартып, Кыргыз Республикасы үчүн 2015-жылдын 1-октябрынан тартып.

9. Армения Республикасы менен Кыргыз Республикасынын кошулуусу тууралуу келишимдер аталган мамлекеттердин Бирликке кошулуу шарттарын аныктаган актылар болуп саналат.

Кошулуу жөнүндө келишимдерде жана алардын тиркемелеринде Бирликтин уюштуруучу-мамлекеттери үчүн 2010-жылдын 1-сентябрынан тартып колдонулуп келген 2010-жылдын 20-майындагы Макулдашууга карата шилтеме жок, бул аталган Макулдашууну колдонуп баштагандан кийин жана алар тарабынан Протоколду колдоно баштаганга чейин төлөнгөн алып келүү бажы алымдарын бөлүштүрүү боюнча милдеттер Бирликке кошулган мамлекеттерге карата жайылтылышын жокко чыгарат.

10. Соттун чоң коллегиясы Бирликтин мүчө мамлекеттеринин мыйзамдарына түшүндүрмө берүүнү жүзөгө ашырбастан, аны факт жүзүндөгү жагдай катарында кароо менен каралып жаткан мезгилдерде (Армения Республикасы үчүн – 2010-жылдын 1-сентябрынан тартып жана 2015-жылдын 2-сентябрына чейин; Кыргыз Республикасы үчүн – 2010-жылдын 1-сентябрынан тартып жана 2015-жылдын 12-августуна чейин) бажылык укук мамилелерин жөнгө салган улуттук ченемдик укуктук актылар, атап кеткенде Армения Республикасынын Бажы кодекси жана Кыргыз Республикасынын Бажы кодекси колдонулган, алардагы эрежелер боюнча товарлар аталган мамлекеттердин бажы аймактарына алып өтүлүп турган, алардын бажылык тариздөөсү, алып келүү бажы алымдарын эсепке алуу жана аларды улуттук бюджеттерге төлөө улуттук бажы тарифтеринин коюмдары боюнча жүргүзүлгөн.

2015-жылдын 2-январында күчүн жоготкон 2000-жылдын 9-августундагы Армения Республикасынын Бажы кодексинин 5-беренеси Армения Республикасынын бажы аймагы Армения Республикасынын бажы чек арасы болуп эсептелген кургак жер, суу жана аба аймагын камтыган чек ара тилкелерин аныктаган.

Кыргыз Республикасынын кошулуусу тууралуу келишим күчүнө кирген күнгө чейин колдонулган 2004-жылдын 12-июлундагы Кыргыз Республикасынын Бажы кодексинин 2-беренеси Кыргыз Республикасынын аймагы бажы ишине карата Кыргыз Республикасы өзгөчө юрисдикцияга ээ болгон чектердеги бирдиктүү бажы аймагын, анын ичинде кургак жер аймагын жана аба мейкиндигин түзөт деп белгилейт. Бажы аймагынын чектери анын бажы чек арасы болуп саналат.

Жогоруда айтылгандарды, ошондой эле Армения Республикасы менен Кыргыз Республикасынын кошулуусу тууралуу келишимдердин жоболорун эске алганда аталган мамлекеттердин бажы аймактары Бирликке кошулуу жөнүндө тиешелүү келишимдер күчүнө кирген учурдан тартып Бирликтин бажы аймагынын курамына кирген.

11. Мүчө мамлекеттердин жана Бирликтин органдарынын Келишимди, Бирликтин алкагындагы эл аралык келишимдерди, үчүнчү тарап менен

Бирликтин эл аралык келишимдерин жана Бирликтин органдарынын чечимдерин бир түрдүү колдонуусун камсыздоо боюнча Соттун ишмердүүлүгүнүн негизги максаттарына таянуу менен Соттун Чоң коллегиясы төмөнкүдөй тыянакка келди:

Алып келүү бажы алымынын (эквиваленттүү аракетке ээ болгон башка алымдардын, салыктардын жана жыйымдардын) суммаларын эсепке алуу жана бөлүштүрүү, аларды мүчө мамлекеттердин бюджетинин кирешесине которуу тартиби жөнүндө протокол (2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимдин №5 тиркемеси) Бирликтин бажы аймагына алып келинүүчү товарларга карата төлөө боюнча милдеттер 2010-жылдын 1-сентябрынан тартып, ал эми Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимге кошулган мамлекеттер үчүн: Армения Республикасы үчүн 2015-жылдын 1-февралынан тартып, Кыргыз Республикасы үчүн 2015-жылдын 1-октябрынан тартып жаралган тийиштүү бажы алымдарынын суммаларын Евразия экономикалык бирлигинин уюштуруучу-мамлекеттеринин ортосунда эсепке алуу жана бөлүштүрүү тартибин аныктайт.

IV. Корутунду жоболор

Ушул Консультативдик корутундунун көчүрмөсү арыз ээсине жөнөтүлсүн.

Консультативдик корутундунун тексти Соттун расмий интернет-сайтына жайгаштырылсын.

Төрагалык кылуучу

Ж.Н.Баишев

Судьялар

А.М. Ажибраимова

Э.В. Айриян

Д.Г. Колос

Т.Н. Нешатаева

В.Х. Сейтимова

Г.А. Скрипкина

А.Э. Туманян

А.А. Федорцов

К.Л. Чайка
